

פרשת חיי שרה

הליכות עולם לו

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
19:04	18:27	17:37*	י-ם
19:00	18:24	17:34	ת"א
19:01	18:25	17:35	חיפה
19:04	18:27	17:37	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 17:17

לספוד לשרה ולבנתה

ולפי האמור אפשר לומר טעם נוסף שבו רצוני להרחיב, שהמילה ולבנתה יכולה להקרא בצירי, ופירושה ולבית של שרה אימנו, שהנה אמרו רבותינו שכל זמן ששרה אימנו היתה קיימת הברכה היתה שורה בעיסה והנר היה דולק מערב שבת לערב שבת, וענן היה קשור על האוהל, ודברים אלו הינם עיקרו של בית, (וכמו שהארכנו בזה בויאמר דוד חיי שרה מאמר ג'). והנה כאשר נפטרה שרה אימנו נסתלקו ג' דברים אלו, ועל כך בכה אברהם אימנו, על הבית הנפלא שהיה בזכות שרה אימנו, על הברכה שהשרתה בו (חלה), על החומה שהיתה לו (ענן שמגן), ועל האור שלא מש ממנו (נר). ואמנם אברהם אימנו היה צדיק גדול לא פחות, אבל עם כל זה דברים אלו באים בזכות השראת השכינה, ואין מי שישרה את השכינה בביתו של האדם רק האשה שהיא רומזת אל השכינה הקדושה, ולכן גם כאשר חזרו לשרות, הם חזרו בזכות רבקה אימנו ולא בזכות אברהם או יצחק. וזהו שאמרו רבותינו (יבמות ס"ב): כל השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה ובלא חומה בלא טובה ובלא ברכה ושמחה ושלוש, וסימנם שב"ט-שמחה ברכה טובה, תח"ש- תורה חומה שלום. שרק דרך האשה יוכל לקבל את המתנות הללו, ועם כל צדקותו לא יהיו לו, ועיין בזהר (ח"א דף נ"ג) כמה מזהיר על כך שהאדם בלא אשה אין לו את השמירה שהיא בעצם השכינה, ואפילו שיוצא לדרך וכו', ע"ש. ועל זה בכה אברהם אימנו על השכינה שיצאה מתוך ביתו, ובלי השכינה מה שווה לו הבית, ומכאן נלמד חשיבות וטובת האשה בביתו של היהודי.

ואמנם לא כל אדם זוכה לראות ענן קשור וברכה שרויה בעיסה ונר דלוק מערב שבת לערב שבת, אבל אין זה אומר שאינו קורה, שאפשר שעל ידי שהאשה שומרת את ג' ההלכות המיוחדות לה, היא משרה את ג' דברים הללו, (כמו שביארנו בספר ויאמר דוד), וא"כ בכל בית יהודי כשר הם נמצאים אלא שאיננו זוכים לראותם אבל נדע שהם נמצאים, אולי לא באותו החוזק ובאותה העוצמה של שרה ורבקה אימותינו הקדושות, אבל בודאי שהברכה בפרנסה שורה בבית בזכות האשה (והיינו חלה), וגם ישנה שמירה (והיינו ענן), וגם ישנו האור (שזה התורה), שכאמור בלי האשה אין תורה, ובלבד שתהיה אשה כשרה המעמידה בית של תורה. אחים יקרים, למי שעוד לא נשא אשה הדברים מדברים בעד עצמם איזו אשה לקחת, ולמי שכבר הקים את ביתו, ככל זאת ילמד וישתדל לגדל את בנותיו להיות נשים כשרות לבעליהן, שיעסקו בתורה ובמצוות כל הימים, ואת בניו יחנך לקחת נשים כשרות הרוצות בבית של תורה בלבד. ה' יזכנו.

פרשתנו פותחת בספור פטירתה וסיכום חייה של אימנו הקדושה שרה אימנו, אברהם אימנו בדיוק באותם רגעים שנפטרה הוא חוזר צוהל ושמח, על בנו שקיבל בחזרה ועל הבטחות גדולות לו ולזרעו לדורות עולם שזכה בעקבות נסיון העקידה, והנה בדרכו לביתו שומע על פטירת שרה אימנו, היא האשה שחי איתה למעלה ממאה שנה, ועל זה נאמר וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֶפֶד לְשָׂרָה וְלִקְפָּתָה, והנה בספר תורה הכף של המילה וְלִקְפָּתָה קטנה משאר האותיות, והמפרשים כתבו סיבות רבות לכך בדרך פרד"ס התורה, ונזכיר כמה מפירושיהם של רבותינו הראשונים כמלאכים.

בעלי התוספות פירשו לפי שחסרו מימיה כ' שנה ממה שחי בן בנה, דהיינו יעקב אימנו, שהוא חיה קמ"ז והיא חיתה קכ"ז חסרו כ' מימיה, לפי שמסרה דין על אברהם נענשה. והרא"ש פירש: כ"ף קטנה לפי הפשט זקנה היתה ולא בכו אותה כל כך. בעל הטורים כתב כדבריו והוסיף: לפי שהיתה כמו גורמת מיתתה שמסרה דין, ועל כן נענשה היא תחלה והמאבד עצמו לדעת אין מספידין אותו. בספר צרור המור כתב: כי לאשה כזאת אין ראוי לבכות עליה, אחר שדבקה נפשה בצרור החיים. אלא לסופדה ולעשות לה כבוד גדול בקבורתה, ולפי שאי אפשר לאדם שלא לבכות על מתו, אמר בסוף ולבכותה, ובכ"ף קטנה, להורות שהבכי ראוי שיהיה מעט מהרבה. עכ"ל, וכאמור במפרשים ישנם עוד הרבה טעמים, ואף אני אענה את חלקי שני טעמים ממה שקיבלה נשמתה בהר סיני.

הטעם הראשון, שהרי הכף קטנה היא כאילו אינה כתובה, וכמו שאנו רואים אצל משה רבנו, שנאמר בתחילת ספר ויקרא (א' א') וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וכתוב בספר תורה א' זעירא, דהיינו קטנה, ודרשו אותה המפרשים כאילו אינה כתובה, וכאילו קרא לו הקב"ה כמו שקורא לנביאי אומות העולם ח"ו, בלשון ויקר, שהוא מקראה ועראי, ואף כאן נדרוש את בכף כאילו אינה, והנה בלא הכף כתוב לנו ולבנתה, שהכ' כתובה בחולם חסר ובהעדר הכ' אין גם ו', וא"כ אפשר לקרוא זאת ולבנתה בחיריק, שהרי בת היתה לו לאברהם אימנו ובכל שמה, כמו שנאמר בתורה ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, וכמו שאמרו רבותינו (בי"ב ט"ו), ועליה בכה אברהם אימנו בהספדו אחר פטירת שרה, אוי מי יגדל אותה מי ישיא אותה, שכל זמן שאימה שרה אימנו היתה קיימת היא היתה דואגת לה ועכשיו אין מי שידאג לה. [ואפשר שרבקה אימנו בבואה לבית אברהם היא גידלה את כלל בתו, והיינו מה שכתוב בברכה ויביאה האוהלה שרה אימו, שהיא היתה כמו אימה לכל הענינים וגם לגדל את ככל בת אברהם].

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן בת רחל

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

הליכות לליל שבת (המשך, ברכת הבנים)

בכדי לברכו בברכות האמורות בתורה שהם כוללות את כל הברכות, וכמו כן ברכות שנאמרו בלשון חז"ל שבודאי יש בהם סודות נסתרים (וכמו שכתב הב"ח ש"ר נצבים אות כ"ג), ואח"כ לברך בלשונו את אשר עם לבנו]. וגם יש ענין להזכיר את ברכת אבות הראשונים שבזכותם נתברך גם אנו הבנים, ולכן נהגו כל ישראל להקדים ולומר מי שברך אבותינו וכו' הוא יברך.

עו. אמרו רבותינו (ברכות ל"ד.) כל המבקש רחמים על חבירו אין צריך להזכיר שמו, שנאמר אל נא רפסא נא לה ולא הזכיר שמה של מרים. ובספר ספר בניהו בן יהודע הקשה ממסכת תענית (כ"ג. כ"ה) שהקפידו להזכיר בתפלתם את השם המתברך. ולכן חילק שאם האדם מתפלל להמשיך לחבירו שפע טובה, אז טוב שיזכיר שמו כדי שיהיו אותיות שמו צינורות להמשיך בהם שפע הטובה ההיא, אך אם התפילה היא על חולה להסיר החולי ממנו וכיוצא בזה, טוב שלא יזכיר שמו, ואם יתפלל על חולה ובעל יסורין שעומד בצרה ויזכיר שמו, אז המקטרגים ומשטינים יתקנאו, ובפרט כי רע מזלו, ואז ימצאו לו עלילות קטגורים מצד עונותיו לעכב רפואתו והצלתו. עכ"ל. [ולפי דבריו שנמצא בליל שבת שמברך לכל בני הבית בשפע ברכה והצלחה יקפיד להזכיר את שם, אמנם אם מתפלל על החולה לא יזכיר שמו].

עז. העולה מכל האמור בדברי רבותינו ובדברינו בענין ברכת הבנים בליל שבת, סדר ונוסח הברכה כך הוא: הבא להתברך קודם הברכה ינשק אצבעות ידי המברך בשתי ידיו, ואח"כ יניח המברך שתי ידיו על ראשו ויעורר בליבו אהבה ורחמים על המתברך ואז יאמר: **יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם, יברכך ה' וישמרך וכו', ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך, ואז יאמר: מי שברך אבותינו הקדושים וכו' הוא יברך, ולבת יאמר: אימותינו הקדושות וכו' הוא יברך, ויזכיר שם הבן או הבת, ויברכם שיצליחו בתורה ובמצוות ובמעשים טובים ויהיו יראים ושלמים עבדי ה' אמיתיים, ואז יאמר את הנוסח שכתב הפלא יועץ (עו):**

לכן: והוא ברחמיו ישמרך מכל רע ישמר את נפשך ויתקנך בעצה טובה מלפניו ותהיה שלם במדות ובדעות ובכל מיני שלמות ולא תצא תקלה מתחת ידך ולא שום דבר שאינו מתוקן ולא יתגלגל חובה על ידך ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם, ולא יטרידך שום דבר מעבודת האל יתברך שמו. ולבת יאמר: והוא ברחמיו ישמרך מכל רע ישמר את נפשך ויתקנך בעצה טובה מלפניו ותהי אשת חיל יראת ה'. (ואם היא רווקה יאמר כך: ובחיק ירא אלקים תנתן בחיי אביך ואמך) ולא תהיה משכלה ועקרה ולא אלמנה אלא אם הבנים שמחה לאורך ימים ושנות חיים ותהיה שלימה במדות ובדעות ובכל מיני שלימות ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ובעיני בעלך ותשמח בצאצאי מעידך. עכ"ל.

עג. כתב הגר"ח פלאג' בספרו רוח חיים (ס' תקכ"ט אות י"ג): בשבתות וימים טובים ברכה שמברך האדם לבניו ולתלמידיו וכן במוצאי שבת כשבא לביתו לברך אותם יברך בתחילה בתורה ובמצות ובמעשים טובים ואחר כך בממון, ובספר עוללות אפרים (ח"ב מאמר קל"ב) כתב ששמע שזהו כונת רבותינו (גרים פ"א.) שאמרו מפני מה אינו מצוי שיצאו תלמידי חכמים מבניהם של תלמידי חכמים מפני שלא בירכו בתורה תחילה (כצ"ל, וכן הוא בעוללות אפרים, ולא כמו שהעתיק בספר רוח חיים על מה אבדה הארץ, שאין למלים אלו קשר למאמר זה), ולזה רמזה התורה שמסיימת ב"לעיני כל ישראל" ופותחת ב"בראשית", שעיני כל ישראל הם התלמידי חכמים, ובראשית דרשו רבותינו בשביל התורה שנקראת ראשית, שברכתם של התלמידי חכמים הם עיני העדה צריכה להיות בראשונה בשביל התורה. עכת"ל הרב רוח חיים. ע"ש.

עד. כתב החיד"א בספר דבש לפי (מערכת ב' אות ט') וז"ל: אמרו בזוהר הקדוש (ח"א סוף דף רכ"ז) שכשהאדם רוצה לברך לחבירו או לבנו וכיוצא צריך לברך בתחילה להקב"ה, ואם לא מברך בתחילה להקב"ה הברכות לא מתקיימות, ואני שמעתי מהרב וכו' שכשבא אליו אדם אחד לברכו משים ידו על ראשו ואומר: יתברך שמו של הקב"ה ואח"כ מברך לאיש ההוא או לנער וכיוצא. עכ"ל. והביא דבריו בספר פלא יועץ (ע"ד ברכות). גם בספר כף החיים (סופר, ס' תקכ"ט אות ל"ו) כתב כן, וציין לספרו ישמח ישראל שם (בנדמ"ה עמ' קל"ז) כתב וז"ל: והטעם נראה לי בס"ד כדי להמשיך הארה על ידי זה הברכה תחלה למדותיו יתברך ואחרי כן תמשך משם הברכה למי שרוצה לברכו, ועל כן נראה לי שיותר טוב לומר קודם שיברך את חבירו "ברוך אל שדי" כדי להמשיך על ידי זה הארה אל בחינת היסוד [שנקרא אל שדי כידוע] ואחרי כן לברך את חבירו כדי שתמשך לו הברכה משם אחר שהוריד השפע ביסוד. עכ"ל. [ולפי דבריו לענ"ד הד"ל נראה שיותר עדיף לומר לפני כן את הפסוק יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם, שבפסוק זה נמצא כל הפצנו שתועיל הברכה, האחד שמברך לה' יתברך במפורש יהי שם ה' וכו', ועוד שהזוהר הקדוש ביאר אותו על היסוד שעולה עד לדעת ומושך ממנו משך החכמה ומורידו עד ליסוד דרך כל הספירות, כמבואר בזוהר (ח"א רלב ע"ב ורלב ע"א) ומבואר שם שבזה מקיים כל מעשה בראשית, ומוציא את הברכה ממקור הברכה שתחול על המתברכים, והוא עדיף לאמרו שהוא פסוק, מאשר לומר "ברוך אל שדי" שאינו פסוק, ויש בו עוד דברים עמוקים בכל מילה מן הפסוק ואפילו באותיות כמבואר בזוהר שם, על כן יאמרנו קודם שמברך את בנו. כן נלע"ד].

עה. נאמר בתורה (בראשית מ"ח כ') [יְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא לְאֹמֹר קִדְּ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לְאֹמֹר יִשְׁמְךָ אֱלֹהִים פְּאֶפְרִים, ופירש רש"י: הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו ישימך אלהים כאפרים וכמנשה. ומכאן מנהג העולם לברך את הבנים בברכה זו, ולבנות נהגו לומר ישימך אלוקים כשרה רבקה רחל ולאה. כמו כן נהגו לברך בברכת כהנים ופסוקי ברכות נוספים, [ולענ"ד עדיף להקדים ברכות אלו שנאמרו בלשון פסוקי התורה